

روان‌شناسی سیاسی تجاوز جنسی در جنگ

مطالعه موردی جنگ بوسنی

نویسنده: اینگر شلزباک | مترجم: فاطمه روح‌الامینی

عنوان: روان‌شناسی سیاسی تجاوز جنسی در جنگ

مطالعه موردی جنگ بوسنی

نویسنده: اینگر شلزیباک

مترجم: فاطمه روح‌الامینی

ویراستار: سمیه چوپانی

نمونه خوان: رسول احدی خانقاه

مدیر هنری: حسین کریم‌زاده

شابک: ۵-۲۶-۷۴۵۹-۶۲۲-۹۷۸

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

تمام حقوق چاپ و نشر، محفوظ و متعلق به نشر یارمند با همکاری نشر صاد است.

نشانی: تهران - خیابان کریم‌خان زند

بیت خیابان ایوان‌شهر و ماهشهر - پلاک ۱۴۶ - طبقه دوم

شماره تماس: ۰۲۱-۸۶۰۵۲۹۹۶

شماره پست: ۱۰۰۰۳۰۳۱۳۲

سرشناسه: شلزیباک، اینگر (Ingrid Skjelstad)

عنوان و نام پدیدآور: روان‌شناسی سیاسی تجاوز جنسی در جنگ: مطالعه موردی جنگ بوسنی

نویسنده: اینگر شلزیباک؛ مترجم: فاطمه روح‌الامینی؛ ویراستار: سمیه چوپانی.

مشخصات نشر: یارمند؛ نشر صاد، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۶۰ ص، ۱۲/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: ۵-۲۶-۷۴۵۹-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی:

The political psychology of war rape: studies from Bosnia-Herzegovina, 2012.

یادداشت: نمایه

موضوع: جنگ یوگسلاوی، ۱۹۹۱-۱۹۹۵ م. -- بوسنی و هرزگوین -- فجایع

Yugoslav War, 1991-1995 -- Atrocities -- Bosnia and Herzegovina

موضوع: جنگ یوگسلاوی، ۱۹۹۱-۱۹۹۵ م. -- بوسنی و هرزگوین -- زنان

Yugoslav War, 1991-1995 -- Women -- Bosnia and Herzegovina

موضوع: تجاوز به عنف در جنگ -- بوسنی و هرزگوین

Rape as a weapon of war -- Bosnia and Herzegovina

موضوع: جنگ یوگسلاوی، ۱۹۹۱-۱۹۹۵ م. -- جنبه‌های روان‌شناسی

Yugoslav War, 1991-1995 -- Psychological aspects

موضوع: نقش جنسیت -- بوسنی و هرزگوین

Sex role -- Bosnia and Herzegovina

شناسه افزوده: روح‌الامینی، فاطمه، ۱۳۴۸ - مترجم

رده‌بندی کنگره: DR۱۲۱۴/۷

رده‌بندی دیویی: ۹۲۹/۷۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۵۶۹۹۰

فهرست

۷.....	روان‌شناسی سیاسی تجاوز جنسی در جنگ
۱۱.....	آغاز سخن
۱۵.....	مقدمه
۱۷.....	روان‌شناسی سیاسی
۲۰.....	مرحله تعیین مرکز جنسیت
۲۶.....	مروری بر کتاب
۳۱.....	فصل اول: طراحی مطالعه‌ای در زمینه پیامدهای تجاوز جنسی در جنگ یوسنی
۳۳.....	طرح پژوهش
۴۱.....	ملاحظات اخلاقی
۴۳.....	تفسیر مترجم
۴۷.....	شیوه تحلیل
۵۲.....	خلاصه
۵۵.....	فصل دوم: قربانی و بازمانده
۵۸.....	خلق روایت
۵۹.....	روایت قومیت‌گرایی و بقا
۷۳.....	روایت جنسیت و قربانی شدن
۸۶.....	خلاصه
۹۱.....	فصل سوم: دانسته‌های ما از تجاوز جنسی در جنگ پیش از دهه ۱۹۹۰
۹۳.....	غارت، چپاول و تجاوز جنسی
۹۵.....	تجاوز جنسی در جنگ جهانی دوم
۱۰۰.....	تجاوز جنسی در جنگ در دهه ۱۹۷۰
۱۰۴.....	تجاوز جنسی در جنگ‌های دهه ۱۹۸۰

۱۱۲	خلاصه.....
۱۱۳	فصل چهارم: نقاط عطف دهه ۱۹۹۰ با برداشتی جدید از تجاوز جنسی در جنگ.....
۱۱۴	خشونت جنسی به‌عنوان سلاح جنگی.....
۱۱۸	جنگ بوسنی و هرزگوین (۱۹۹۵ - ۱۹۹۲): اسناد انبوه.....
۱۲۳	نسل‌کشی در رواندا (۱۹۹۴): اسناد بیشتر.....
۱۲۸	جنگ کوزوو (۱۹۹۹ - ۱۹۹۸): جامعه بین‌المللی آماده.....
۱۳۲	جنگ و خشونت در تیمور شرقی (۲۰۰۲ - ۱۹۷۵):.....
۱۳۳	صلح بانان با حکم مأموریت.....
۱۳۵	دادرسی کیفری بین‌المللی: گامی به سوی پایان مصونیت.....
۱۳۹	خلاصه.....
۱۴۱	فصل پنجم: نام‌گذاری موارد غیرقابل شناسایی و درک ابهامات.....
۱۴۱	نشریات پژوهشی در دهه ۱۹۹۰.....
۱۴۲	بررسی اجمالی ۱۴۰ مقاله.....
۱۴۵	مفهوم‌آفرینی خشونت جنسی و جنگ به سه روش.....
۱۴۷	ماهیت‌گرایی.....
۱۵۰	ساختارگرایی.....
۱۵۶	ساختارگرایی اجتماعی.....
۱۶۰	خلاصه.....
۱۶۳	فصل ششم: درمان قربانیان خشونت جنسی در جنگ و پس از جنگ.....
۱۶۴	مراکز روان اجتماعی.....
۱۶۶	گفتمان خشونت جنسی.....
۱۶۷	مصاحبه‌ها و مصاحبه‌شوندگان.....
۱۶۸	گفتمان‌های خشونت جنگی.....
۱۸۰	گفتمان‌های خشونت پس از جنگ.....
۱۸۸	خلاصه.....
۱۹۱	فصل هفتم: سنت‌ها و گذارها.....
۱۹۳	گروه‌های کانونی.....
۱۹۶	سال‌های پیش از جنگ.....
۲۰۳	سال‌های جنگ.....
۲۰۹	سال‌های پس از جنگ.....
۲۱۶	خلاصه.....
۲۱۹	فصل هشتم: فراتر از بوسنی.....
۲۲۰	از قطعنامه ۱۳۲۵ تا قطعنامه ۱۸۸۹ شورای امنیت سازمان ملل متحد: زنان، صلح و امنیت.....
۲۲۳	خشونت جنسی و محافظت: قطعنامه‌های ۱۸۲۰، ۱۸۸۸، ۱۹۶۰ شورای امنیت سازمان ملل متحد.....
۲۲۷	نسل جدید خشونت جنسی در ادبیات درگیری مسلحانه.....
۲۴۱	خلاصه.....
۲۴۳	فصل نهم: روان‌شناسی سیاسی تجاوز جنسی در جنگ.....

آغاز سخن

در ۳۰ ژوئای ۱۹۳۲، آلبرت انیشتین^۱ نامه‌ای به زیگموند فروید^۲ نوشت و در این نامه از فروید خواست تا به پرسش زیر پاسخ دهد: «آیا راهی برای نجات بشر از تهدید جنگ وجود دارد؟» انیشتین تحت تأثیر جامعه ملل و مؤسسه بین‌المللی همکاری اندیشمندان آن در پاریس بحثی عمومی را پیرامون موضوعات مورد اهمیت جامعه ملل در میان اندیشمندان آغاز کرده بود. انیشتین می‌خواست بفهمد چرا جنگ رخ می‌دهد و چه اقداماتی را می‌توان برای پیشگیری از جنگ انجام داد. فروید در سپتامبر همان سال پاسخ داد و چنین استدلال کرد:

تضاد منافع بین دو مرد در اصل با توسل به خشونت برطرف می‌شود. در قلمروی حیوانات که بشر را نمی‌توان از آن مستثنی دانست، نیز چنین است؛ با این حال، [...] با ائتلاف ضعیف می‌توان بر برتری انسان قوی چیره شد و نیروی حیوانی با اتحاد مغلوب می‌شود. (انیشتین و فروید، ۲۰۰۶: ۲۶)

فروید بر این باور بود که جنگ در اصل به علت گرایش بشر به خشونت

اجتناب‌ناپذیر است، اما با وجود یک قدرت سیاسی بزرگ‌تر و همچنین نیاز به همکاری می‌توان این گرایش‌ها را رام ساخت. (لاویک و اسویاس، ۲۰۰۵؛ انیشتین و فروید، ۲۰۰۳)

مکاتبات بین انیشتین و فروید در دو سطح با موضوع این کتاب ارتباط دارد. اولاً، نشان می‌دهد که در تلاش برای شناخت درگیری خشونت‌آمیز و یافتن راه‌حل‌های صلح‌آمیز، روان‌شناسی نقش محوری را ایفا می‌کند و همچنین نشانگر این نکته است که پاسخ روان‌شناختی به پرسش بسیار مهمی که انیشتین مطرح کرد، مستلزم بررسی افراد و ساختارهاست. دوم اینکه، این ارتباط، ناخواسته مشخص می‌سازد که مفاهیم صلح و ستیز بر مبنای مفاهیم انتزاعی «بشر» مطرح می‌شوند. این «بشر» یک هویت خنثی نیست، بلکه بیانگر مردانگی است که از نظر سیاسی اهمیت دارد. حتی در پاسخ فروید هم به زنان اشاره نمی‌شود، شاید به این دلیل که به اندازه مردان از اهمیت سیاسی برخوردار نیستند. این رویکرد مردسالارانه، فروید را هم‌ردیف بسیاری از اندیشمندان بانفوذ قرار می‌دهد.

آرزو دارم این کتاب به مسائلی بپردازد که نه تنها در مکاتبات فروید و انیشتین بلکه در گفتمان نوین جنگ و صلح هم به آن‌ها اشاره نشده است. به عنوان روان‌شناس، کنجکاوم که چه بر سر افراد شرکت‌کننده در پژوهش صلح و ستیز آمده است و مشتاقم شاهد بحث و جدل علمی فردمحوری باشم که صدا و تجارب افراد را با اهمیت سیاسی مورد توجه قرار می‌دهد؛ به عنوان محقق صلح و ستیز، نیز می‌خواهم از تجربه فردی فراتر رفته و شاهد بحث و جدل پیرامون چگونگی ورود ساختارهای سیاسی به ایجاد و خودادراکی هویت فردی باشم و به عنوان زن، فکر می‌کنم که برای بیان مشاهدات و تجارب زنان در جنگ و صلح وقت زیادی لازم است. از این رو، موضوع خشونت جنسی در جنگ همه این مسائل را گرد هم می‌آورد و بدون بررسی سیاست روان‌شناختی جنسیت، نمی‌توان به مطالعه و شناخت تجاوز جنسی در جنگ پرداخت.

بنابراین، این کتاب به بیان تنگناهای نظری و روش‌شناختی و مسائل مربوط به مطالعه تجاوز جنسی در جنگ پرداخته و در عین حال تلاش می‌کند تا

این مسائل نظری و روش شناختی را در قالب یک تجربه خاص از تجاوز جنسی در جنگ، یعنی بوسنی و هرزگوین، مطرح سازد.

امروزه، بیش از قبل درباره خشونت جنسی در درگیری مسلحانه نظریه پردازی و مفهوم آفرینی می شود. همان گونه که در این کتاب نیز مطرح می شود، ظاهراً ممنوعیت برداشته شده و عرصه های بیشتر و بیشتری برای صحبت، بحث و شناخت این شکل های خاص خشونت وجود دارد. بنابراین، امیدوارم که این گنجینه مطالعاتی برای افراد سزاوار و نیازمند حمایت ما مفید واقع شود: بازماندگان جسوری که شهامت دارند نه تنها از طرف خود بلکه از طرف خاموش ماندگان صحبت کنند.